

Handläggare
Ann-Kristin Sandebjer och
Lena Tengvall
Telefon: 08-508 25 407/408

Till
Socialnämnden

Funktionshinderinspektörernas årsrapport avseende verksamhetsår 2014

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner för egen del funktionshinderinspektörernas årsrapport
2. Socialnämnden överlämnar föreliggande rapport till kommunstyrelsen
3. Rapporten delges samtliga stadsdelsnämnder

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Denise Melin
Avdelningschef

Sammanfattning

Under året har två granskningar genomförts avseende sju av socialpsykiatrins gruppboendestäder vid fem stadsdelsnämnder, respektive myndighetsutövning i tre stadsdelsnämnder, med fokus på uppföljning av insats LSS 9§9. Granskningen inom socialpsykiatri visar att såväl boendestädernas storlek, utformning och standard varierar. Då även institutionsvanor förekom kunde inget boende ses som hemlikt fullt ut. ESL är en känd arbetsmetod inom området men kan inte anses implementerad. Brukarmöten behöver vitaliseras för att stärka brukarinflytandet och enheternas dokumentation bli mer regelbunden och systematisk. Tre enheter har inlett ett aktivt förändringsarbete vad gäller brukarinflytande.

På myndighetssidan sker årlig uppföljning i relativt hög grad men bör bli mer regelbunden och likformig. Rutin med kollegial granskning, som vid Norrmalm, kan bidra till kvalitetsutveckling. DUR-modellen behöver systematiseras och den enskilda delaktighet öka. För effekt av genomförda DUR-utbildningar behöver det lokala stödet förstärkas. Målgruppsförändringar inom området kräver samarbete och kompetens kring bemötande, metodutveckling samt utformning av insatser. Personalomsättning medför bristande kontinuitet för brukarna och inspektörerna ser personalförsörjning som en nyckelfråga i stadens kvalitetsarbete.

Bakgrund

Funktionshinderinspektörernas uppdrag innebär att granska kvaliteten i biståndsbedömda insatser inom funktionshinderområdet, inklusive socialpsykiatri. Arbetet utgår från de kvalitetskrav som följer av lagstiftning jämte andra föreskrifter och utförs enligt en framtagen granskningsmodell som anpassas för varje specifik insats. Granskningarna belyser myndighetsutövning alternativt utförarverksamhet och bevakar likställigheten över staden. Stor tyngd ges till återkopplingar som sker i dialogform till chefer och personal, brukare samt råd för funktionshinderfrågor, i syfte att bidra till verksamheternas kvalitetsutveckling. Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv, vilket innebär kontakter med brukare i berörda verksamheter, liksom intresseorganisationer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats vid förvaltningsgrupp den 2015-01-21.

Ärendet

Funktionshinderinspektörerna för Stockholms stad överlämnar härmed årsrapport avseende verksamhetsår 2014.

Inspektörsarbetet 2014

Under 2014 granskade inspektörerna inledningsvis sju gruppbestäder inom socialpsykiatri,

Granskningsrapport 10. Särskilt boende inom socialpsykiatri

Boendeenhet	Stadsdel/geografiskt
Hagsätra/Aleris (14/10)	Enskede-Årsta- Vantör
Lingberga/Nytida/Ambea (8/6)	Farsta
Nybacken/ Stora Sköndal (26/7)	Farsta
Ekeby/Aleris (24/15)	Hässelby-Vällingby
Akalla/kommunal (17/14)	Rinkeby-Kista
Solholmen/kommunal (14/6)	Skärholmen
Syrenen/Nytida/Ambea (12/4)	Skärholmen

Bild 1. Granskade gruppbestäder. Inom parentes anges antal personer i boendet respektive antal personer som ingått i granskningen.
Sammantaget 115/62 personer

Granskningen av socialpsykiatrins enheter uppvisade variationer avseende såväl driftsformer som bostädernas utformning. Reglering jämförbar med LSS-boende saknas och bostäderna omfattar 8-26 lägenheter i friliggande hus liksom i större bostadskomplex, ofta samlokaliserade med andra kategoriboenden. Inspektörerna kunde på flera ställen konstatera renoveringsbehov i både lägenheter och gemensamhetsutrymmen. Framförallt noterades att lägenheterna vid fyra enheter saknade fullvärdigt kök, vilket kan sägas motverka inriktningen mot återhämtning och självständighet. På några ställen förekom institutionsvanor som uppsatta skyltar och regler, låsta dörrar till gemensamma utrymmen och liknande. Vid återkoppling visade vissa enheter stor lyhördhet för inspektörernas synpunkter och åtgärder har vidtagits för att frångå institutionell prägel.

Generellt saknade enheterna enhetliga arbetsmetoder trots att merparten av personalen genomgått utbildning i ESL.¹ Som gott exempel kan Syrenens boende nämnas som bedriver ett aktivt arbete med implementering tillsammans med de boende. Brukarnas möjlighet till vardagliga aktiviteter och miljöombyte varierade starkt mellan verksamheterna och utbudet styrdes till stor del av chefens och personalens inställning. Aleris har infört aktivitetscoacher i boendet, vilket kan ses som ett gott exempel. Brukarmöten hölls vid samtliga enheter men former behöver utvecklas, till exempel med extern ledare, för att bättre tillvarata brukarnas synpunkter. För att genomföra förändring vad gäller inflytande och delaktighet krävs ett perspektivskifte i förhållandet mellan personal och brukare, vilket enligt inspektörerna kan anses inletts vid Ekeby och Solholmens enheter. Medelåldern vid de granskade enheterna var hög och detta i kombination med kvarboendepincipen medför en utmaning såväl internt som för stadens framtida planering.

Avslutningsvis höll inspektörerna ett seminarium på temat *Mitt hem eller din arbetsplats* där representanter från NSPH² gav praktiska exempel på brukarinflytande. Förutom sedvanlig återkoppling bjöds även beställarchefen i de fem aktuella stadsdelsnämnderna in till en dialog kring granskningsresultat, för helhetssyn avseende brukarens situation.

¹ Arbetsmetod inom socialpsykiatri; Ett Självständigt Liv

² Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa

*Granskningsrapport 11 Bostad med särskild service LSS 9§9
 Uppföljning av insatsen*

Årets andra granskning inriktades på uppföljning av insats bostad med särskild service, LSS 9§9, vid Norrmalm, Skärholmen och Spånga-Tensta stadsdelsnämnder.

Fakta	Norrmalm	Skärholmen	Spånga-Tensta
Ärenden	83	104	63
Män	58 %	65 %	59 %
Kvinnor	42 %	35 %	41 %
Medelålder	45 år	41 år	38 år
Personer över 65 år	15	21	6

Bild 3. Brukarnas köns- och åldersfördelning

Boendets regi, antal personer	Norrmalm	Skärholmen	Spånga-Tensta
Egen regi	4	79	45
Entreprenad	57	0	0
Privat	22	25	18

Bild 4. Antal brukare inom respektive regiform

Sammanlagt granskades 250 akter, med huvudsaklig uppmärksamhet på uppföljning av insats LSS 9§9. Resultatet visar på både styrkor och utvecklingsområden, vilka återförts och diskuterats med berörd ledning. Sammantaget kan tre strategiska områden lyftas fram:

- Årlig uppföljning av insatsen sker i relativt hög grad men bör handläggas mer regelbundet och likformigt i arbetsgrupperna, framförallt vad gäller dokumentation.
- DUR-modellen behöver systematiseras för maximal effekt och högre delaktighet för den enskilde. Effekt av DUR-utbildningar är fördröjd då det lokala stödet kan anses vagt, enligt inspektörerna.
- Brukarens delaktighet vid uppföljning bör uppmärksammas i högre grad för att nå lagens intentioner.

Liksom i föregående årsrapport vill inspektörerna lyfta personalförsörjning som en nyckelfråga i stadens kvalitetsarbete, då personalomsättning av olika grad även noterats i samband med årets granskningsarbete. Inspektörerna vill också uppmärksamma

den successiva förändringen inom funktionshinderområdet vad gäller målgruppens omfattning vilken medför ökade krav på socialtjänsten. För att möta personer med komplexa behov, med bakgrund från exempelvis rättspsykiatri behövs särskild kompetens liksom anpassad utformning av insatser. Inspektörerna menar att en samlad vuxenhet, som vid Norrmalm, kan öka kunskapen om olika målgrupper och underlätta samarbetsformer mellan handläggare. För en kvalitetsutveckling med brukaren i fokus krävs grundlig utredning, tydlig beställning och genomförandeplan liksom täta, kontinuerliga uppföljningar. Både beställar- och utförarsidan måste utforma och slå vakt om regelbunden och systematisk dokumentation. Inspektörerna ser löpande internkontroll, som den kollegiala granskningen vid vuxenheten på Norrmalm, som ett gott exempel.

Planering 2015

År 2015 planeras inledningsvis ytterligare en granskning inom myndighetsutövning gällande uppföljning av insats LSS 9§9 i Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, och Älvsjö stadsdelsnämnder. Temat blir som i tidigare granskningar trygg och säker med särskild uppmärksamhet på brukarens delaktighet.

Granskningsarbetet under andra delen av 2015 inriktas på ärenden och ansökningar om insatser med avseende på personer med en komplexa behov/neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Fokus kommer att vara helhetssyn och tillgänglighet där urval av stadsdelsnämnder fastställs senare under året.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport för 2014.

Bilaga

1. Funktionshinderinspektörernas årsrapport 2014